

NÄR MIGRATIONS- VÅGEN VÄNDER

I höstas strandade Dubais drömmar och gästarbetarna började lämna landet. Många åkte hem till Indien. Det utlöser kriser i båda länderna där man nu försöker förstå konsekvenserna. Här är berättelsen om Karnelu och hans familj i Kerala.

Text: Martin Schibbye
Foto: Jonas Grätzer

Kvicksilvret stiger över 43 grader. Kompressorn som trycker upp färg från tankbilen tystnar med en djup suck. Klockan slår tolv och den 30-åriga byggnadsarbetaren Karnelu "Tipi" Sugathan och hans arbetskamrater kisar, svettiga som tvättsvampar, mot den brännheta solen. Det indiska arbetslaget har varit igång i snart tolv timmar och sprutmålat en kvadratkilometer av det betongfundament som bär upp stadens nya tunnelbana. När den vita färgen torkat och byggdammet har lagt sig kommer tunnelbanenätet i Dubai att bli det längsta förarlösa i världen.

– Så du är här för att skriva om krisen och de hemska förhållandena för arbetarna, säger Karnelu och sveper med baksidan av handen över pannan. Långt in på hösten 2008 hade Dubai lyckats undvika att dras med i den finansiella tsunamin. I oktober 2008 presenterades planer på ännu en kilometerhögt skyskrapa och i november gick ett 15-miljonerdollarskalas av stapeln. 1,7 ton hummer staplades på silverfat på hotell Atlantis och festen kröntes av ett timplängt fyrverkeri som lär ha varit synligt från rymden. Men lagom till årsskiftet var börsen i fritt fall. Festen var slut. Bubblan hade spruckit.

När finanskrisen slog till utspelades scener som journalister älskar. Hundratal lyftkranar som stannat mitt i sina rörelser, tysta cementblandare och tomma byggnadsställningar. Ofärdiga skyskrapor stod skuldra vid skuldra

« Bildtext här XXX XXXSnart bar jag betalat av kostnaden för att ta mig hit, säger Karnelu och slår sig ner på cementgolvet i det 20 XXX.

i stram givakt; en teracottaarmé av stål, betong och glas. Berättelsen om hur flygplatsparkeringen var fylld av övergivna splittriga Mercedesbilar med avskedsmeddelanden skrivna i vindrutans ökendam och övertrasserade kreditkort i handskfacket publicerades i flera tidningar. Att även The World, en gigantisk konstgjord skärgård med 300 öar som skulle efterlikna världens länder, såg ut att gå under förstärkte effekten. Det blev inte sämre av att affärsmannen som köpt ön Irland för 350 miljoner tog livet av sig, att Storbritannien låg övergivet och att Australien och Nya Zeeland hade smält ihop.

Dubais ledning svarade på krisen genom att lägga fram en ny presslag som hotade med böter i miljonklassen om tidningarna skrev om eländet. En annan lag gjorde det olagligt att avskeda personer ur lokalbefolkningen och en tredje gjorde det lättare att skicka hem gästarbetarna.

Men för vem hade migrantarbetarna byggt denna skog av skyskrapor? Krisen satte igång en yrvaken diskussion bland befolkningen i Dubai om vilka man är och om behovet av stadsplanering och institutioner. Förvirringen fick regeringen att utse fjolåret till National Identity Year och emiraterna, som endast utgör fem procent av befolkningen, rynkade sina pannor på seminarier ledda av kulturdepartementet. För även om landets infödda medborgare får fri sjukvård, fri utbildning och barnbidrag tills de dör, så svarar det inte på frågorna "vilka är vi och vart är vi på väg?". Det omfattande privilegiesystemet för emiraterna kritiserades också på seminarierna för

att vara kontraproduktiva och vagga in nationen i en falsk trygghet.

Mellan raderna fanns även en skräck hos den arabiska lokalbefolkningen för att gästarbetarna, som möjliggör lyx-livet, helt enkelt skulle ”ta över”. Den växande indiska medelklassen i Dubai, som lätt försvinner i den polariserade medierapporteringen mellan rättslösa byggarbetare och elitens lyxliv, har också börjat ställa krav på att ta del av den politiska gemenskapen.

För Karnelu och hans bygglag är det dock inte rösträtt i Dubai som lockar, utan jobb. När tunnelbanan invigs i vår kommer han och kollegerna på tunnelbanebygget att förena sig med de legioner av migrantarbetare som redan har återvänt till arbetslöshet i Indien. Befolkningen väntas minska med åtta procent i år enligt Gulf Research Center.

– Dags att packa ihop för i dag, säger Karnelu och tar av sig hjälmen och reflexvästen.

Han avslutar varje arbetsdag med att ringa sin sexåriga dotter Avantika som bor med sin mamma och mormor i Kerala.

– I dag frågade jag vad hon önskade sig från Dubai. Vet du vad hon svarade? – Nej. – Pappa, säger Karnelu stolt.

Till sist gick det inte längre. Sommaren 2005 var det för mycket månad kvar i slutet av pengarna. När erbjudandet kom om att jobba i Dubai – 3 000 kilometer från familjen i ett land där fackföreningar är förbjudna och historierna om villkoren för gästarbetare grymma – tvekade den då 24-åriga Karnelu inte. Han lånade pengar till en groteskt hög ränta och betalade rekryteraren för visum och biljetter.

På avresedagens morgon samlade han frun Asha, den 82-åriga mor-modern Sakthiliti och den tvååriga dottern Avantika kring frukostbordet, som var dukat med hans favoriträtt ris, curry och bönor. De åt under tystnad.

Två år senare berättade Asha för den nu fyraåriga Avantika att de skulle träffa en speciell person vid flygplatsen. Men när dottern fick se sin far började hon gräta av besvikelse.

– Det är ju bara min pappa.

Men faderns presenter räddade välkomstceremonin. I bagaget hade

han godis, en dvd-spelare och ett makeup-set till dottern. Han stannade en månad. Sedan reste han tillbaka igen. Och igen. Och igen.

Karnelu blev en av de 200 miljoner migrantarbetare som är spridda över klotet. Det är tre procent av jordens befolkning, och de försörjer i sin tur en befolkning i hemländerna som är lika stor, om inte större. Om denna grupp på över en halv miljard människor utgjorde en nation skulle den vara den tredje folkrikaste i världen. Världsbanken räknar med att världens alla migrant-arbetare i fjol skickade hem 300 miljarder dollar. Det är världens samlade biståndsbudget gånger tre, och siffrorna har fördubblats de senaste fem åren.

Sedan Dilip Ratha på Världsbanken tog fram siffrorna 2003 har alltfler forskare fått upp ögonen för migrant-arbetarnas roll. Deras pengar börjar ses som en allt viktigare del av lösningen på den globala fattigdomen – trots det höga pris många migranter får betala. I inte mindre än 22 länder överstiger de hemskickade pengarna tio procent av BNP.

Även FN:s utvecklingsprogram UNDP har i en färsk rapport argumenterat för att hindren för invandring måste undanröjas eftersom migration är ett viktigt sätt att främja höjd levnadsstandard och möjligheter till ett bättre liv.

En av de mest högljudda förespråkarna för migrationen som universal-lösning är den brittiske ekonomen Philippe Legrain, rådgivare till världshandelsorganisationen WTO och författare till boken *Immigrants. Your Country Needs Them*. Han argumenterar för att befolkningen i mottagarländerna – om de vill behålla sina högavlönade jobb – måste vänja sig vid att utländsk arbetskraft gör de jobb som de själva inte vill göra.

Men att lyfta fram migration som svaret på global fattigdom är kontroversiellt. Kritikerna anser att det glorifierar utnyttjandet och ursäktar migranternas rättslöshet. Men Philippe Legrain svarar att argumenten om solidaritet klingar falskt: ”Alternativet är ju att de får jobba kvar i sina hemländer för ännu lägre löner. Och vad är det för solidaritet?”

Att byggprojekt för 355 miljarder dollar har avbrutits det senaste året märks i Sonapur, Dubais stora bostadsområde

för gästarbetare. Namnet är hindi och betyder ”Staden av guld”. Men allt är täckt av sand.

– Visumet till Dubai kostade mig sist 13 000 kronor och jag tjänar 1400 kronor i månaden. Snart har jag betalat av kostnaden för att ta mig hit, säger Karnelu och slår sig ner på cementgolvet i det 20 kvadratmeter stora rummet med tre våningssängar.

– Och då är det plötsligt dags att åka hem igen.

Fönstren täcks av upptejpade tidningar för att hålla solljuset ute. I ett hörn står ett litet altare med flämtande ljus som ska skydda mot olyckor på arbetsplatsen. I ett annat står en säck med ris. På väggen sitter en kalender. På frågan om han räknar dagarna skakar han på huvudet.

Karnelu kom hit i förhoppning om att tjäna pengar för att återvända som en ”Gulfman” i kostym efter ett par år. Nu är han nöjd om han kommer hem skuldfri.

– Förut gick det att göra sig en rejäl hacka genom att jobba i Mellanöstern. Men i dag är det omöjligt. Nu handlar det inte längre om att tjäna pengar utan mer om att man kan spara pengar genom att bo här. Jag har tur som varken dricker eller röker. De som gör det får inget över, säger Karnelu.

Sedan krisen slog till har självmordsstatistiken och antalet konflikter om uteblivna löner och försvunna arbetsgivare skjutit i höjden. De som försöker organisera sig fackligt grips, får ögon-globen skannad och deporteras. Efter flera vilda strejker diskuterades att tillåta kollektivavtal i Dubai. Men i stället fick landet en lag om strejkförbud, med ett tillägg om deportering av strejklebare.

– Vi har haft journalister här från hela världen som förfasat sig över vår situation. Men förklaringen finns inte här, för att förstå varför vi arbetar här måste du resa till Kerala, säger Karnelu.

Om man kör i ett par timmar från Kochi i den indiska delstaten Kerala, med ryggen mot Indiska oceanens gula heta stränder i väster, mot de svala dimhöljda bergen i öster, när man till slut ett enkelt hus med en liten trädgård.

– Hade min pappa Karnelu varit här hade jag inte behövt duka, säger Avantika trotsigt. Hon har hunnit bli

att vara kontraproduktiva och vagga in nationen i en falsk trygghet.

Mellan raderna fanns även en skräck hos den arabiska lokalbefolkningen för att gästarbetarna, som möjliggör lyx-livet, helt enkelt skulle ”ta över”. Den växande indiska medelklassen i Dubai, som lätt försvinner i den polariserade medierapporteringen mellan rättslösa byggarbetare och elitens lyxliv, har också börjat ställa krav på att ta del av den politiska gemenskapen.

För Karnelu och hans bygglag är det dock inte rösträtt i Dubai som lockar, utan jobb. När tunnelbanan invigs i vår kommer han och kollegerna på tunnelbanebygget att förena sig med de legioner av migrantarbetare som redan har återvänt till arbetslöshet i Indien. Befolkningen väntas minska med åtta procent i år enligt Gulf Research Center.

– Dags att packa ihop för i dag, säger Karnelu och tar av sig hjälmen och reflexvästen.

Han avslutar varje arbetsdag med att ringa sin sexåriga dotter Avantika som bor med sin mamma och mormor i Kerala.

– I dag frågade jag vad hon önskade sig från Dubai. Vet du vad hon svarade? – Nej. – Pappa, säger Karnelu stolt.

Till sist gick det inte längre. Sommaren 2005 var det för mycket månad kvar i slutet av pengarna. När erbjudandet kom om att jobba i Dubai – 3 000 kilometer från familjen i ett land där fackföreningar är förbjudna och historierna om villkoren för gästarbetare grymma – tvekade den då 24-åriga Karnelu inte. Han lånade pengar till en groteskt hög ränta och betalade rekryteraren för visum och biljetter.

På avresedagens morgon samlade han frun Asha, den 82-åriga mor-modern Sakthiliti och den tvååriga dottern Avantika kring frukostbordet, som var dukat med hans favoriträtt ris, curry och bönor. De åt under tystnad.

Två år senare berättade Asha för den nu fyraåriga Avantika att de skulle träffa en speciell person vid flygplatsen. Men när dottern fick se sin far började hon gräta av besvikelse.

– Det är ju bara min pappa.

Men faderns presenter räddade välkomstceremonin. I bagaget hade

han godis, en dvd-spelare och ett makeup-set till dottern. Han stannade en månad. Sedan reste han tillbaka igen. Och igen. Och igen.

Karnelu blev en av de 200 miljoner migrantarbetare som är spridda över klotet. Det är tre procent av jordens befolkning, och de försörjer i sin tur en befolkning i hemländerna som är lika stor, om inte större. Om denna grupp på över en halv miljard människor utgjorde en nation skulle den vara den tredje folkrikaste i världen. Världsbanken räknar med att världens alla migrant-arbetare i fjol skickade hem 300 miljarder dollar. Det är världens samlade biståndsbudget gånger tre, och siffrorna har fördubblats de senaste fem åren.

Sedan Dilip Ratha på Världsbanken tog fram siffrorna 2003 har alltfler forskare fått upp ögonen för migrant-arbetarnas roll. Deras pengar börjar ses som en allt viktigare del av lösningen på den globala fattigdomen – trots det höga pris många migranter får betala. I inte mindre än 22 länder överstiger de hemskickade pengarna tio procent av BNP.

Även FN:s utvecklingsprogram UNDP har i en färsk rapport argumenterat för att hindren för invandring måste undanröjas eftersom migration är ett viktigt sätt att främja höjd levnadsstandard och möjligheter till ett bättre liv.

En av de mest högljudda förespråkarna för migrationen som universal-lösning är den brittiske ekonomen Philippe Legrain, rådgivare till världshandelsorganisationen WTO och författare till boken *Immigrants. Your Country Needs Them*. Han argumenterar för att befolkningen i mottagarländerna – om de vill behålla sina högavlönade jobb – måste vänja sig vid att utländsk arbetskraft gör de jobb som de själva inte vill göra.

Men att lyfta fram migration som svaret på global fattigdom är kontroversiellt. Kritikerna anser att det glorifierar utnyttjandet och ursäktar migranternas rättslöshet. Men Philippe Legrain svarar att argumenten om solidaritet klingar falskt: ”Alternativet är ju att de får jobba kvar i sina hemländer för ännu lägre löner. Och vad är det för solidaritet?”

Att byggprojekt för 355 miljarder dollar har avbrutits det senaste året märks i Sonapur, Dubais stora bostadsområde

för gästarbetare. Namnet är hindi och betyder ”Staden av guld”. Men allt är täckt av sand.

– Visumet till Dubai kostade mig sist 13 000 kronor och jag tjänar 1400 kronor i månaden. Snart har jag betalat av kostnaden för att ta mig hit, säger Karnelu och slår sig ner på cementgolvet i det 20 kvadratmeter stora rummet med tre våningssängar.

– Och då är det plötsligt dags att åka hem igen.

Fönstren täcks av upptejpade tidningar för att hålla solljuset ute. I ett hörn står ett litet altare med flämtande ljus som ska skydda mot olyckor på arbetsplatsen. I ett annat står en säck med ris. På väggen sitter en kalender. På frågan om han räknar dagarna skakar han på huvudet.

Karnelu kom hit i förhoppning om att tjäna pengar för att återvända som en ”Gulfman” i kostym efter ett par år. Nu är han nöjd om han kommer hem skuldfri.

– Förut gick det att göra sig en rejäl hacka genom att jobba i Mellanöstern. Men i dag är det omöjligt. Nu handlar det inte längre om att tjäna pengar utan mer om att man kan spara pengar genom att bo här. Jag har tur som varken dricker eller röker. De som gör det får inget över, säger Karnelu.

Sedan krisen slog till har självmordsstatistiken och antalet konflikter om uteblivna löner och försvunna arbetsgivare skjutit i höjden. De som försöker organisera sig fackligt grips, får ögon-globen skannad och deporteras. Efter flera vilda strejker diskuterades att tillåta kollektivavtal i Dubai. Men i stället fick landet en lag om strejkförbud, med ett tillägg om deportering av strejklebare.

– Vi har haft journalister här från hela världen som förfasat sig över vår situation. Men förklaringen finns inte här, för att förstå varför vi arbetar här måste du resa till Kerala, säger Karnelu.

Om man kör i ett par timmar från Kochi i den indiska delstaten Kerala, med ryggen mot Indiska oceanens gula heta stränder i väster, mot de svala dimhöljda bergen i öster, när man till slut ett enkelt hus med en liten trädgård.

– Hade min pappa Karnelu varit här hade jag inte behövt duka, säger Avantika trotsigt. Hon har hunnit bli